

BAZI GÜZEL DAVRANIŞLAR*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!

Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun. Cumanız mübarek olsun. Allah cümlenize nice mübarek günlere mesut ve bahtiyar olarak ulaşmayı nasip eylesin.

Peygamber SAS Efendimiz, Allah tarafından alemlere rahmet olarak gönderilmiş. Allah'ın elçisi, peygamberlerin serveri, hâtemü'n-nebiyyîn Muhammed-i Mustafâ SAS... Onun sözlerinin hepsi kıymetlidir. Çünkü Kur'ân-ı Kerîm'de;

وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِن هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

(النجم: ٤-٣)

(Ve mâ yentıku anil-hevâ. İn hüve illâ vahyün yûhâ) [O kendiliğinden konuşmaz. Onun konuşması ancak bildirilen bir vahiy iledir.] (Necm, 53/3-4) buyrulmuştur.

Beşer sözlerinin en kıymetlisi Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sözüdür. Peygamber SAS Efendimiz'in sözlerine hadis-i şerif denir.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri içinde bir de, *ilâhî hadisler* veya *kudsî hadisler* denilen bir bölüm vardır. Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şeriflerde, “Allah-u Teâlâ Hazretleri size şöyle buyuruyor.” diye, Allah'ın bizden istediği, bize buyurduğu birtakım konuları anlatıyor. Bu bakımdan, yâni Allah'tan rivâyet ederek Peygamber Efendimiz'in söylediği söz olması bakımından, hadis-i kudsîlerin özel bir güzelliği vardır. Hadis-i şerifler içinde müstesna mevkiî vardır.

Ben de seyahatlerimde, yanıma birkaç kitap alırım. Hatta, çantam kolumu ağrıtabilecek kadar ağır da olur bazen. Birkaç kitap derken, biraz da ölçüyü kaçıyorum galiba... Bu sefer de kudsî hadislerden kitaplar almıştım yanıma... O kudsî hadis-i şeriflerden birkaç tanesini size nakletmeyi uygun gördüm. Çünkü Peygamber Efendimiz'in sözüdür ama, Allah'tan rivâyet edilerek, onun “Allah şöyle buyuruyor...” diye söylediği sözlerdir, çok güzel sözlerdir. Sizin için de önemli bu halde olması.

Ben iş sağlam olsun diye, hadis-i şerifin Arapça metnini de okuyacağım. Buyuruyor ki râviler:¹

¹ Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.1990, no:2569; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.404, no:9231; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.503, no:269; Buhârî, *Edebü'l-Müfred*, c.I, s.182, no:517; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.309, no:8722; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.534, no:9182; İshak ibn-i Râhaveyh, *Müsned*, c.I, s.115, no:28; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.235, no:8053; İbn-i Ebî Hâtim, *İlel*, c.II, s.164, no:1985; Taberânî, *Mekârim-i Ahlâk*, c.I, s.208, no:170; Beyhakî, *el-Esmâ' ve's-Sıfat*, c.II, s.4, no:460; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1259, no:43277; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.VIII, s.296, no:7329.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
 صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
 يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ
 أَعُودُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّ
 عَبْدِي فَلَانًا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدَّهُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ
 لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطَعَمْتُكَ فَلَمْ تُطْعِمْنِي
 قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ أُطْعِمُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ
 أَمَا عَلِمْتَ أَنَّهُ اسْتَطَعَمَكَ عَبْدِي فَلَانٌ فَلَمْ تُطْعِمْهُ
 أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ أَطْعَمْتَهُ لَوَجَدْتَهُ ذَلِكَ عِنْدِي يَا
 ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتُكَ فَلَمْ تَسْقِنِي قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ
 أَسْقِيكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ اسْتَسْقَاكَ عَبْدِي
 فَلَانٌ فَلَمْ تَسْقِهِ أَمَا عَلِمْتَ إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ وَجَدْتَهُ
 ذَلِكَ عِنْدِي

(م)

RS. 2/900 (An ebî hüreyrete radiya'llàhu
 anh) İmam Müslim diye bir büyük hadis
 alimimiz vardır, Nîsabur şehrindedir, Horasan
 diyarından. O kitabına yazmış. Sahih isimli kitabı
 çok önemli bir eserdir. Buhârî'den sonra en
 önemi kaynak kitaplardandır. O rivâyet etmiş.
 (An ebî hüreyrete) "Ebû Hüreyre RA'dan."

a. Ebû Hüreyre RA

Bu Ebû Hüreyre RA da, Ashâb-ı Suffa'dandır. Yâni Peygamber Efendimiz SAS'ın mübarek mescidinde... Biliyorsunuz, Medine-i Münevvere'ye geldiği zaman, Rasûlüllah Efendimiz bir müddet Ebû Eyyüb el-Ensârî Hazretleri'nin evinde kaldı. Kimdi bu Ebû Eyyüb el-Ensârî Efendimiz RA, Peygamber Efendimiz'i evinde misafir etmiş olan mübarek, biraz da akraba oluyor anne tarafından; kimdir?.. İstanbul'u fethetmek için gelen Arap ordusunda cihad için bulunup da, orada vefat etmiş, şehid olmuş olan bir zât-ı muhteremdir, büyük sahabîdir. Ebû Eyyüb el-Ensârî diyoruz, İstanbul'un bir semti-ne ismini vermiş, Eyüp Sultan semti diye anıyoruz.

Tabii, bir müddet onun evinde kalmıştı, biliyorsunuz Peygamber Efendimiz. Ondan sonra hemen bir mescid bina etti. Çünkü mescid mü'minler için sosyal hayatın merkezidir, can noktasıdır, en önemli yeridir. Her şeyden önce mü'minlere mescid lazımdır.

Geçenlerde bir hadis-i şerifte okumuştum ve bunu ben naklettim muhtelif yerlerde kardeşlerime, sizlere de nakletmiş olayım. Peygamber Efendimiz, Ebü'd-Derdâ RA'ın rivayet ettiğine göre buyurmuş ki:²

² Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.445, no:27553; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.LIX, s.340, Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.978, no:20372; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIX, s.153, no:20443.

مَا مِنْ خَمْسَةِ أَبْيَاتٍ لَا يُؤَدَّنُ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ وَتُقَامُ
فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ إِلَّا اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ

(حم. طب. عن أبي الدرداء)

RE. 381/5 (*Mâ min hamsetü ebyâtin*) “Beş ev yoktur ki, hiç bir beş tane ev yoktur ki, (*lâ yüezzenü fîhim bi’s-salâh, ve tükâmü fîhim bi’s-salâh*) içinde namaz için ezan okunmuyor ve namaz için ikâmet getirilmiyor; (*ille’stahveze aleyhimü’ş-şeytân*) şeytan oraya hâkim olur, şeytan oraya bastırır, gâlip gelir.”

Hani bu yayla olur, mezrâ olur. Duyuyorsunuz Doğu Anadolu’da mezralar var, yaylalar var deniliyor. Köy olur, herhangi bir yerleşme yeri...

“—Eğer beş aile bir yere yerleşmişse; orada ezan okumak, kâmet getirmek, cemaatle namaz kılmak gerekir. Eğer onlar böyle yapmazlarsa, şeytan oraya hâkim olur.” buyuruyor.

Mehmed Akif rahmetlinin dediği gibi:

Bu ezanlar ki, şehâdetleri dinin temeli;

Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli!

Ezanlar çok önemli ve bir yerde beş kişilik bir birikim oldu mu, orada ezan ve kâmet gerekiyor.

Tabii, Peygamber Efendimiz de hemen Medine-i Münevvere’de Mescid-i Saadetini yaptırmış.

Biliyorsunuz; herkes, devesinin yularını tutup evine misafir etmek istemiş. Buyurmuş ki:

“—Siz onu serbest bırakın, o vazifelidir, ne yapacağını biliyor.” Peygamber Efendimiz’in devesi bile bir başka deve... Yâni, nereye oturacağını biliyor. İlkönce bir yerde oturmuş, yâni deve çökmüş; ıhmak diyoruz, çökmek diyoruz. Deveyi görmüş olanlar bu kelimeyi bilirler, bilmeyenler de öğrensinler. Sonra kalkmış, biraz daha yürümüş. Ebû Eyyûb el-Ensârî, Hâlid ibn-i Zeyd Hazretleri’nin, şu Eyüp Sultan semtimizin medâr-ı iftiharî, büyüğümüz, başımızın tâcî, mihamdâr-ı peygamberî Ebû Eyyûb el-Ensârî Hazretleri’nin evinin önünde durunca, orada misafir olmuş Peygamber Efendimiz. Ama ilk durduğu yer de mescidin olacağı yer. Orada Mescid-i Nebevî binâ edilmiş.

Şimdi hacca gidenlerin Mescid-i Nebevî’de çok rağbet ettikleri bir bölümü vardır, direkler beyaz mermerle kaplanmıştı. İşte orası mescidin ilk aslî yeri... Peygamber Efendimiz’in kabrinin olduğu yer de, Peygamber Efendimiz’in Hazret-i Aişe Vâlidemiz’e ait olan hücrelidir. Orada vefat ettiği için, vefat ettiği yere defnedilmiştir. O da mescidin yanı oluyor yâni. Peygamber Efendimiz’in şu anda kabrinin bulunduğu yer de, hemen kapısı mescide açılan hücre-i saadetlerden birisi olmuş oluyor.

İşte bu mescidin arkasında, sevgili seyirciler ve dinleyiciler, bir de suffa vardı. *Suffa*; biliyorsunuz işte böyle direklerle gölgelik yapılmış, tutturulmuş, gölgelendirilmiş kısım demektir. Evlerin sofaları vardır, arka taraflarında, orta yerlerinde, böyle gölgelik yerleri vardır.

Peygamber SAS Efendimiz'in evi mescide bitişik, kapısı mescide açılıyor. Mescide girer, namazı kılar, sonra evine giderdi. Suffa da, evi olmayıp da, mescide sığınmış olan mübarek, gariban sahabelerin oturduğu yerdirdi. Geceleri orada yatarlardı. Sayısı yetmişten dört yüze kadar yükseldiği olurdu Ashâb-ı Suffa'nın.

Bunlar, bazen Peygamber Efendimiz yanlarına gelirdi de, sabaha kadar şâhâne, güzel, tatlı, feyizli sohbetlerle sabah namazına kadar otururlardı. Gündüzleri sayısı çoğalıyor, tabii evi barkı olanlar da geliyor. Geceleri evi olanlar evine gidince, garibanlar da suffada kalıyorlar.

Ashâb-ı Suffa'nın yeri de Mescid-i Nebevî'de, türbenin arkasına rastlar. Oraya da ârifler çok rağbet ederler. Orası da çabuk dolar ve sıkışık olur, mescide gidenler bilirler.

İşte bu Ebû Hüreyre RA o mescidin, Ashâb-ı Suffa diye anılan müdavimlerinden, orada kalanlardan bir sahabidir, sahabe-i celîldir, RA, Allah şefaatine erdirsin... Peygamber Efendimiz'in hicreti sırasında, aşağı yukarı yirmi yaşlarındaydı. [Hicretin 7. yılında 27 yaşında iken müslüman oldu ve Medine'ye geldi. Dört yıl kadar Rasûlüllah SAS Efendimiz'in sohbetinde bulundu.] Hicrî 58 yılında [milâdî 678], hicretten bu kadar yıl geçtikten sonra, yetmiş sekiz yaşlarındayken vefat ettiği kaydediliyor kitaplarda.

Nesiyle meşhur?.. Çok hadis-i şerif rivâyet etmesiyle meşhur Ebû Hüreyre RA... demişler ki:

“—Bu kadar hadis-i şerifi Ebû Hüreyre niye rivâyet etmiş?” O da gülmüş, gülümsemiş herhalde, demiş ki:

“—Mekkeli muhacir kardeşlerim, çarşı pazarda geçimini temin etmek için çalışırken; Medineli ensar kardeşlerim de, hurma bahçelerine bakıp da ziraatle meşgulken; ben Rasûlüllah Efendimiz’in dizinin dibinde durdum, onlardan daha çok hadis-i şerif öğrendim.” demiş.

Ebû Hüreyre RA’ın ismi Abdu’r-Rahman. Önceden Abdü’ş-Şems imiş de, Peygamber Efendimiz ismini değiştirmiş. Kötü isimleri Efendimiz değiştirirdi. *Abdü’ş-Şems*, güneşin kulu demek, güneşin abdi demek. Onu değiştirmiş, o müşrik ismi değiştirmiş, *Abdu’r-Rahman* yapmış.

Çok sıkıntı çekmiş... Bir menkabesini naklediverim size, o zamanki insanların çektiği sıkıntıları bilin diye. Bir gün o kadar acıkmış ki bu Ebû Hüreyre RA, günlerce aç kaldığı için... Çare aramış... Yiyecek yok. Zaten bölge, yiyecekleri tahrip edici sıcak bir yer. Yâni unlar kurtlanır, hurmalar kurtlanır, bir şey dayanmaz, mahsul az... Öyle bir yer, sıcak bir yer. Ebû Bekir RA’ın evine gitmiş, kapıyı çalmış...

“—Yâ Ebâ Bekir, ben Kur’an-ı Kerim’i bir okuyayım, bir dinle. Bakalım acaba nasıl okuyorum?..” demiş, okumuş.

Ebû Bekir RA da:

“—Güzel okudun yâ Ebâ Hüreyre!” demiş.

Ebû Hüreyre RA çıkmış yanından. Tabii maksadı neymiş: Bir eve gidilince ev sahibi misafire ikram eder diye düşünmüş. O Kur’an okuyacak, Ebû Bekir RA da bir şey ikram edecek ama, evde bir şey varsa ikram edilir. Ya yoksa...

Peygamber Efendimiz SAS bazen eve gelirdi ve “Yanınızda yiyecek bir şey var mı?” diye sorardı ev halkına... Hz. Aişe RA şöyle anlatıyor:³

دَخَلَ عَلَيَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا
فَقَالَ هَلْ عِنْدَكُمْ شَيْءٌ فَقُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ مَا
عِنْدَنَا شَيْءٌ قَالَ فَإِنِّي صَائِمٌ

(Dehale aleyye rasûlü’llâh salla’llâhu aleyhi ve seleme yevmen) “Bir gün Rasûlüllah SAS bana geldi. (Fekâle: Hel indeküm şey’ün) ‘Yanınızda yiyecek bir şey var mı?..’ dedi.

(Fekultü: Yâ rasûla’llâh, mâ indenâ şey’ün) ‘Yanımızda bir şey yok yâ Rasûlallah!’ dedim.

³ Müslim, *Sahîh*, c.II, s.808, no:1154; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.111, no:733; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.133, no:2322; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.V, s.221, no:1691; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.207, no:25772; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.308, no:2143; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.IV, s.203, no:7702; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.198, no:2839; Hz. Aişe RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XXIII, s.404, no:969; Hz. Ümm-ü Seleme RA’dan.

(Kàle: Feinnî sàimün) ‘Ben de zaten oruç tutmaya meyilliydim, oruç tutuvereyim.’ dedi.”

Aylarca evinde ocak yanmamış, duman tütmemiş olduğunu siz de duymuşsunuzdur. Peygamber SAS Efendimiz’in halini biliyorsunuz.

Ebû Bekr-i Sıddîk RA zengin bir insandı, Mekke’nin zenginlerindendi ama bütün zenginliğini Allah yoluna vermiş bir insandır. Bütün varlığını verebilmiş, hasıra sarınabilmiş bir insandır. Sıddîkiyet makamındadır. Cömertliği de sıddîkiyet makamında olmuştur. Her halde yanında bir şey olmadığı için, misafire bir şey vermemiş, Ebû Hüreyre umduğunu bulamadan çıkmış.

Hazret-i Ömer RA’ın evine gitmiş, kapıyı çalmış:

“—Yâ Ömer, sana biraz Kur’an-ı Kerim okuyayım, bakayım doğru mu yanlış mı, dinle!” demiş.

Ona da Kur’an-ı Kerim okumuş, O da dinlemiş.
“—Doğru, bir yanlışın yok...” demiş.

Oradan da çıkmış. Diyor ki:

“—Ebû Bekir benden iyiydi ama, Ömer’in anlaması lâzımdı. Yâni, benim ondan Kur’an-ı Kerim’i daha iyi bildiğimi anlaması lâzımdı. Benim ona Kur’an okuyuşumun altında başka sebep araması lâzımdı. O da bir şey vermedi.” diyor.

Belki onda da yoktu. Yâni, o da anlar idi herhalde ve misafire ikramın faziletini bilen kimseler tabii...

Tabii oradan da çıkmış. Yolda açlıktan gözleri kararmış, kenara yığılmış Ebû Hüreyre RA. Bilmiyorum, siz hiç açlıktan gözleriniz kararıp bir kenara yığıldınız mı?.. Fakat Rasûlüllah'ın ayak seslerini duyunca, tıklar tıklar tıklar... Ve kokusunu duyunca ki, Rasûlüllah Efendimiz bir sokaktan geçti mi, bir süre oradan o koku gitmezdi. Başka geçenler, “Buradan Rasûlüllah geçmiş.” diyebilirdilerdi. Bakmış ki Rasûlüllah geliyor, canına can gelmiş, ayağa kalkmış. Rasûlüllah Efendimiz şöyle göz ucuyla bakmış:

“—Yâ Ebâ Hüreyre, düş peşime, gel bakalım!” diye işaret eylemiş.

Ebû Hüreyre Peygamber Efendimiz'in peşinde, hane-i saadetine gitmişler Peygamber Efendimiz'in. Peygamber SAS ev halkına sormuş:

“—Bir şey var mı?..”

“—Yâ Rasûlallah, birazcık süt var tasın içinde...”

“—Verin bana!..” demiş.

Vermiş evdeki hanımları, kimse... Peygamber Efendimiz de Ebû Hüreyre RA'a tası sunmuş. Küçük bir tas, içinde biraz süt var. Ebû Hüreyre içmiş, bırakmış.

“—Biraz daha iç, buyur!..” demiş. İçmiş, bırakmış...

“—Biraz daha iç!..” demiş.

“—O kadar içtim ki, Rasûlüllah ısrar ettiği için... O kadar içtim, o kadar içtim ki, karnım düz oldu.” diyor.

Yâni, bizim gibi şişmemiş karnı da; çok çukurmuş demek ki, o kadar içmiş de, düz olmuş Ebû Hüreyre RA'ın.

Tabii böyle sıkıntılar çekmişler ama, bu bir imtihan muhterem kardeşlerim! Zenginlik de imtihan, fakirlik de imtihan bu hayatta... Sıhhat de imtihan, hastalık da imtihan...

Sonra ne olmuş Ebû Hüreyre RA, söyleyeyim: Emîrü'l- mü'minîn Hazret-i Ömer el-Fâruk RA zamanında Bahreyn vâlisi olmuş. Buyurun... As-hâb-ı suffadan birisi Bahreyn vâlisi olmuş. Sonra, Hazret-i Osman zamanında Mekke kadısı olmuş. Çünkü bilgisi yüksek... Dînî ahkâmı, fıkhi biliyor. Sonra, Hazret-i Muaviye zamanında Medine vâlisi olmuş. *Rıdvânu'llâhi aleyhim ecmaîn...*

Peygamber Efendimiz'den 5374 hadis rivâyet etmiş; bayağı büyük bir rakam... Müslim'in hadis-i şeriflerinin tamamı üç bin... Yâni, bir kitaptan fazla hadis rivâyet etmiş oluyor Ebû Hüreyre RA. Ama neden?.. Rasûlüllah'ın dizinin dibinde durduğu için, can kulağıyla dinlediği için, epeyce yazmış. Yazmış kendisi, hatırında kalsın diye ezberlemiş, yazmış.

Kendisinden pek çok kimse de hadis-i şerif almışlardır. Böyle büyük bir zâttır. Yetmiş sekiz yaşında da ahirete irtihal eylemiş. Allah şefaatine nail eylesin bizleri... Cennette buluştursun...

b. Hasta Ziyaretinin Önemi

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَا ابْنَ آدَمَ مَرِضْتُ فَلَمْ تَعُدْنِي قَالَ يَا رَبِّ كَيْفَ أَعُودُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ أَمَا عَلِمْتَ أَنْ عَبْدِي فَلَنَا مَرِضَ فَلَمْ تَعُدَّهُ أَمَا عَلِمْتَ أَنَّكَ لَوْ عُدْتَهُ لَوَجَدْتَنِي عِنْدَهُ

(An ebî hüreyrete radiya'llàhu anh) Ebû Hüreyre RA rivâyet ediyor ki: (Kâle rasûlü'llâh SAS) Ona salât ü selâm olsun, Rasûlüllah, Peygamberimiz, Muhammed-i Mustafâ SAS şöyle buyurdu:

(Inna'llàhe teâlâ yekülü) “Hiç şüphe yok ki, muhakkak ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri şöyle buyurur...” demiş, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ne buyurduğunu bize nakletmeye başlamış Peygamber Efendimiz.

Bu bilgiyi nereden alırdı?.. Allah-u Teâlâ Hazretleri doğrudan doğruya Peygamber Efendimiz'in gönlüne ilham ederdi. Başka?..

Rüyada gösterirdi. Peygamber Efendimiz'in rüyaları başka rüyalar gibi değildi, aynen çıkardı biliyorsunuz. Ne buyurmuş:

(*Yekûlü yevme'l-kıyâmeti*) “Kıyâmet gününde şöyle buyuracak.” diyor. İstikbale ait bir bilgiyi Peygamber Efendimiz naklediyor. (*Ye'bne âdem*) “Ey Ademoğlu!..” Yâni biz insanlar, Hazret-i Adem'den türemiş bir varlık olduğumuz için, Ademoğulları diye anılıyoruz, Benî Adem diye anılıyoruz. Rabbimiz de bize öyle hitab edecek mahşer gününde, kıyamet gününde...

(*Ye'bne âdem*) “Ey Hazret-i Adem'in oğlu olan insan, kişi, (*maridtü felem teudnî*) ben hastalandım da beni ziyarete gelmedin!

(*Kâle: Yâ rabbi, keyfe eùdüke ve ente rabbü'l-âlemîn*) Kul da diyecek ki, şaşkın: Yâ Rabbi sen âlemlerin Rabbisin, seni nasıl ziyaret ederim, yâni sen hastalanmazsın ve ben seni nasıl ziyaret ederim? Böyle bir şey bahis konusu olamaz. Anlayamadım bu sözün mânâsını...”

(*Kâle: E mâ alimte enne abdî fülânen merida felem teudhü*) “Ey kulum bilmedin mi ki, benim kulumdan filanca hastalanmıştı dünyada iken. Hani arkadaşın, tanıdığın filanca şahıs hastalanmıştı da, işte sen onu ziyaret etmemiştin ya... (*E mâ alimte enneke lev udtehû levecedenî indehû*) Bilmez misin ki, bilemedin mi ki, o zaman sen onu eğer hasta olduğu zaman ziyaret etseydin, beni onun yanında bulacaktın, beni ziyaret etmiş olacaktın.” buyuracakmış.

Muhterem kardeşlerim! Bakın, bir insanın bir insanı ziyareti... Nedir bu? İnsanlar arasındaki münasebetlerin güzel olması için bir teşviktir, bir vesîledir, sevgi alâmetidir ve sevgi uyandırır.

Bir insan bir insanı ziyaret ederse, sevgi hasıl olur. Başka nasıl sevgi hasıl olur? Bir başka hadis-i şerifte müjdeleniyor, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:⁴

وَجَبَتْ مَحَبَّتِي لِلْمُتَزَاوِرِينَ فِيَّ

(حم. طب. ك. هب. عن معاذ)

(*Vecebet muhabbetî li'l-mütezâvirîne fiyye*)
[Benim için birbirlerini ziyaret edenlere, benim muhabbetim vacib oldu.]

Bir müslüman bir başka müslümanı Allah rızası için, hastayken değil de sıhhatliyen bile ziyaret etse, ona Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin muhabbeti vacip olur. Yâni, Allah muhakkak onu sever. Yâni, hem kulları arasında muhabbet oluyor, hem de kulu Allah seviyor. Bu ziyaret güzel!

Hem de hasta ziyaretinin faydası nedir? Hastanın duası makbul olduğu için, hasta “Allah razı olsun!” dedi mi, Allah razı olur, biter iş. Hastanın duası makbuldür. Allah hastaya o mükâfatı veriyor.

⁴ İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c:II, s.953, no:1711; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.233, no:22083; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.335, no:575; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.186, no:7314; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.80, no:150; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.61, no:5795; İbn-i Ebî Şeybe, *Musanef*, c.VII, s.45, no:34100; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.V, s.128; Heysemî, *Müsnedü'l-Hâris*, c.II, s.991, no:1108; Abd ibn-i Humeyd, *Müsned*, c..I, s.72, no:125; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.II, s.322, no:1449; Dâra Kutnî, *İlel*, c.VI,9, no:986; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVI, s.158; İbn-i Abdi'l-Ber, *et- Temhîd*, c.XXI, s.125; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.290; Tahâvî, *Müşkilü'l- Âsâr*, c.VIII, s.380, no:3273; Muaz ibn-i Cebel RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.IX, s.14, no:24670.

Demek ki; birbirimizin hatırını kollayacağız, kalbini kırmayacağız ve ziyaret vs. beşeri vazifeleri ihmâl etmeyeceğiz diye, buradan hemen çıkartıyoruz bu hadis-i şeriften. Ve biz bir hasta kulu ziyaret ettiğimiz zaman, Allah'ın ondan hoşnut ve râzı olacağını anlıyoruz. Ve sanki Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkmış, dergâh-ı ulûhiyetinde sanki onu ziyaret etmiş gibi bir güzel makam kazanacağımızı anlıyoruz.

Onun için, bu hadis-i şerifi zaten, size müjde olsun diye akşamdan seçmiş, hazırlamıştım. Hani iftar için evin halkının, böyle gelecek misafirlere güzel yemekler hazırladığı gibi, ben de bu hadis-i şerifi size düşünmüştüm.

c. Açları Doyurmak

Sonra, hadis-i şerifin devamı:

يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَطَعْمْتُكَ فَلَمْ تُطْعِمْنِي قَالَ يَا رَبِّ
كَيْفَ أُطْعِمُكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ أَمَا عَلِمْتَ
أَنَّهُ اسْتَطَعْمَكَ عَبْدِي فَلَانَ فَلَمْ تُطْعِمْهُ أَمَا عَلِمْتَ
أَنَّكَ لَوْ أُطْعِمْتَهُ لَوَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي

(Ye'bne âdem, istat'amtüke felem tut'imnî)
“Ey kulum, ben senden yemek istedim, sen bana yemek de vermedin dünyada!..

(Kàle: *Yâ rabbî keyfe ut'imuke ve ente rabbü'l-àlemîn*) 'Yâ Rabbi ben sana nasıl yemek ikram edeyim, yedireyim sana?.. Sen alemlerin Rabbisin, ben bir àciz nâçiz kulum, nasıl şey anlamadım.' diyecek.

(*Kàle: E mâ alimte ennehû istet'ameke abdî fülânün felem tut'imhû.*) 'Hani hatırlamıyor musun dünyadayken kulum filanca sana gelmişti, 'Bana biraz yemek ver!' demişti, açlık var, kıtlık var, yoksulluk var... Hani senden yemek istemişti de, sen de ona yemek vermemiştin ya...

(*E mâ alimte enneke lev et'amtehû levecedte zâlike indî?*) Bilemedin mi ki, sen eğer ona yemek verseydin, bunu benim yanımda bulacaktın. Yâni ona yemek verseydin, bunun mükâfatını buradayken, buraya geldiğin zaman alacaktın ey kulum, boşa gitmeyecekti bu yemeğin. Niye vermedin?.. Verseydin sanki ben senden yemek istemişim, bana ziyafet çekmişsin gibi, alemlerin Rabbine ikrâm etmişsin gibi sevap kazanacaktın!' buyuracak."

Buradan da aynı şeyi anlıyoruz, birinci bölümde anladığımız hususu anlıyoruz. Demek ki, biz kullara iyilik yaparsak, ziyafet verirsek, açları doyurursak; aslında Allah-u Teâlâ Hazretleri bunu çok seviyor, kendisine yapılmış bir ikrâm olarak kabul ediyor.

Evet, hani Sâf Sûresi'nin sonunda da bir ayet-i kerime hatırıma geldi. Sohbet olduğu için oradan oraya atlıyorum ama, konu gene

bütün. Buyuruyor ki Allah-u Teâlâ Hazretleri Sâf Sûresi'nin sonunda sevgili kardeşlerim, bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ

(صاف: ١٤)

(*Yâ eyyühe'llezîne âmenû*) “Ey iman edenler!”
Yâni, bizlere hitab ediliyor, biz mü'minleriz, iman etmişiz. (*Kûnû ensâra'llâh*) “Allah'ın yardımcıları olun!” (Saf, 62/14)

Bize böyle emrediyor Allah-u Teâlâ Hazretleri... Allah'ın ensârı, yardımcıları olun!.. *Ensâr*, yardım ediciler demek. Hâşâ, sümme hâşâ, sümme hâşâ... Allah'ın yardıma ihtiyacı var mı?.. Yok. Kâdir-i mutlaktır, ne derse olur.

كُنْ فَيَكُونُ

(يس: ٨٢)

(*Kün feyekûn*) “Ol derse, olur.” (Yâsin, 36/82)

Ol dedi bir kerre, var oldu cihân;

Olma derse, mahvolur ol dem hemân!

Yaşayan onun hükmüyle yaşıyor, ölen onun hükmüyle ölüyor. Olan onun iradesiyle oluyor, olmayan da istemediği için olmuyor... Ne dilerse o olur. Ama ne diyor:

“—Allah'ın yardımcıları olun ey mü'minler!” diyor.

Kendisi yardıma muhtaç değil ama, demek ki Allah'ın dinine yardım edildiği zaman, bu yardımı kendine yardım gibi bir şerefle şereflendiriyor, o rütbeyi veriyor kullarına... Ne kadar güzel!..

Onun için, bu ayet-i kerimeyi de bu arada hatırladım; sohbetimiz hem Kur'an-ı Kerim'li olsun, hem hadis-i şerifli olsun, kaymaklı kadayıf olsun diye.

d. Susuzlara Su Vermek

Devam ediyoruz hadis-i şerife:

يَا ابْنَ آدَمَ اسْتَسْقَيْتُكَ فَلَمْ تَسْقِنِي قَالَ يَا رَبِّ
كَيْفَ أَسْقِيكَ وَأَنْتَ رَبُّ الْعَالَمِينَ قَالَ اسْتَسْقَاكَ
عَبْدِي فَلَانَ فَلَمْ تَسْقِهِ أَمَا عَلِمْتَ إِنَّكَ لَوْ سَقَيْتَهُ
وَجَدْتَ ذَلِكَ عِنْدِي

(م. عن أبي هريرة)

(Ye'bne âdem, isteskaytüke felem teskınî)
“Kulum ben senden bir kere su istemiştim, sen bana su da ikram etmemiştin, vermemiştin.”

(Kâle) O yine diyecek ki: (Yâ rabbi, keyfe eskîke ve ente rabbü'l- âlemîn?) “Yâ Rabbi, ben sana nasıl su ikram edeyim, su vereyim, sulayayım ki, sen alemlerin Rabbisin?..”

(Kâle) Buyuracak ki Allah-u Teâlâ Hazretleri kıyamet gününde o kula: (*Isteskàke abdî fülânün felem tûskihî*) “Senden bir kulum su istemişti de, sen ona su ikrâm etmemiştin. (*E mâ alimte enneke lev sekaytehû levededte zâlike indî*) Bilmez misin ki, bilmedin mi ki, eğer sen ona su ikram etseydin, bunun sevabını bugün karşında bulacaktın.” buyurmuş.

Aziz ve muhterem kardeşlerim! İşte bizim Allah rızası için yaptığımız bütün amellerin, ibadetlerin böyledir durumu... Evet, bir kula bir şey verildiği zaman, Allah onu büyük sevapla taltif eder. Bir yemek, ziyafet verir, bir açığı doyurur; Allah onu böyle taltif eder. Bir yiyecek veririz, giydiririz; Allah onu böyle taltif eder. Bir bardak su ikram etsek, onun bile faydası var... Hani bir hurma ile bile olsa, böyle bir oruçluya ikram etmek konusunda hadis-i şerifleri duymuşsunuzdur.

Onun için sevgili kardeşlerim, hani Yunus Emre'nin bir dörtlüğü var... Yunus'u çok seviyorum, siz de seviyorsunuzdur. Onun için, sohbetlerimde ondan bir şeyler anlatıyorum. Hatta içimden geçiyor; bir Yunus'un divanını elime alsam, şiirlerini karşıma koysam, her gün bir şiirinden vaaz versem diye hatırımdan geçiyor. Çok hoşuma gidiyor Yunus. Bir söz söylemiş, çok hoşuma giden bir söz o da, diyor ki:

*Dürüş, kazan, ye, yedir,
Bir gönül ele getir,
Bin Kâbe'den yeğrekdir,
Bir gönül imâreti...*

Ne demek?.. Bazı kelimeleri eski Türkçe olduğu için bilinemeyebilir. “Dürüş kazan, ye, yedir,” Kazanmak, yemeği yedirmeyi biliyoruz. *Dürüşmek ne demek? Dürüşmek, gayret etmek demek. “Dürüş, kazan, ye, yedir”*

“Ey insan diyor Yunus Emre şiirinde, sen dürüş; yâni gayret et, yâni tembel olma, yâni çalış. Kazan; dükkânından, ziraatından, sanatından bir şeyler kazan. Tamam, bir üretim ortaya koyuyorsun, bir emek sarf ediyorsun, bir iş üretiyorsun, hizmet yapıyorsun. Amelelik bile olsa tabii oradan bir kazanç olacak. Dürüş, kazan, kendin kazan, ye, hem kendin ye, kimseye muhtaç olma! Tilki gibi aslanın avının artıklarını yalayacağına, aslan gibi kendin avcı ol, kendin ye, başkasına da yedir.

“—Bir gönül ele getir.”

Yedirmekten de maksat nedir muhterem kardeşlerim?.. Gönül kazanmaktır. “Bir gönül kazan, bir gönül ele getir, birisinin hayır duasını al!” Böyle diyor Yunus Emre ki, çok önemlidir.

e. Gönül Kazanmanın Önemi

Sonra ne buyurmuş, büyük bir söz söylemiş arkasından:

*Bin Kâbe'den yeğrekdir,
Bir gönül imâreti.*

Yeğ kelimesini biliyoruz, iyi demek. Yeğrek, daha iyi demek. “Bin Kâbe'den yeğrekdir.” Yâni, bin tane Kâbe'den daha iyidir, “Bir gönül imâreti...” bir gönlü imar etmek...

Yâni, Kâbe tamir edilse, bir sevap kazanacak tabii insan, sevabı var. Ama bir gönül tamir edilse, kırık bir gönül, yıkık bir gönül, mahzun bir gönül, üzgün bir insan, yoksul bir insan... Gönlü tamir edilse, yâni gönlü yapılsa, hoşnut edilse, sevindirilse, “Allah râzı olsun!” diye duası alınsa, ne olur?.. Bin Kâbe’den daha iyidir diyor.

Bu söz biraz iddialı geldi size, böyle biraz düşünceye daldınız gibi geliyor bana, gözümün, hayalimin önüne... Ama, Peygamber SAS Efendimiz’in bir hadisini hatırlatacağım size...

Abdullah ibn-i Ömer RA anlatıyor:

رَأَيْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَطُوفُ
بِالْكَعْبَةِ وَيَقُولُ مَا أَطْيَبِكَ وَأَطْيَبَ رِيحِكَ مَا
أَعْظَمَكَ وَأَعْظَمَ حُرْمَتِكَ وَالَّذِي نَفْسُ مُحَمَّدٍ
بِيَدِهِ لِحُرْمَةِ الْمُؤْمِنِ أَعْظَمُ عِنْدَ اللَّهِ حُرْمَةً مِنْكَ
(ه. عن ابن عمر)

(Raeytü rasûlü’llâh salla’llâhu aleyhi ve selem, yetüfü bi’l- kâ’beti ve yekülü) “Rasûlüllah SAS’i gördüm, Kâbe’yi tavaf ediyordu ve şöyle diyordu:

(Mâ atyebeki ve atyebe rîhaki) ‘Ne kadar güzelsin ve kokun ne kadar güzel!.. (Mâ a’zameki ve a’zame hurmeteki) Ne kadar büyüksün ve hürmetin (saygınlığın, kıymetin) ne kadar büyük!.. (Ve’llezî nefsü muhammedin bi-yedihî) Muhammed’in canı elinde olan Allah’a yemin olsun ki, (le-hurmetü’l-mü’mini a’zamü

inda'llàhi hurmeten minki) Allah indinde mü'minin hürmeti (saygınlığı, kıymeti) senin hürmetinden daha büyüktür.'”

Kâbe'yi ne kadar seviyoruz! Hacerü'l-Esved'i öpmek için ne kadar izdiham oluyor! Kâbe'nin etrafında nasıl melekler gibi dönüyoruz, tavaf ediyoruz... Nasıl Kâbe'yi ziyaretten mutluluk duyuyoruz, anlayın!

Böyle bir benzetme niçin yapılıyor muhterem kardeşlerim?.. Bilinenden bilinmeyen anlaşılın diye... Bir şeyin güzelliğini anlatmak için ne yaparız? Bildiğimiz bir güzelle mukayese ederiz. Mukayese, karşılaştırma bir şeyin kıymetinin ortaya çıkmasına sebep olur.

“—Kâbe kıymetli mi?..”

Elbette... Çok kıymetli, çok mübarek, çok güzel!.. Mübarek olduğunu Kur'an-ı Kerim bildiriyor, çok kıymetli bir yer!

Ama bu güzel, kıymetli şeyin güzelliğini ortaya koyduktan sonra, oradan bir başka mukayeseyle, bir başka güzel hüküm çıkartıyor dinimiz, Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden:

“—Mü'minin gönlünü yapmak, Kâbe'yi tamir etmekten de daha güzel!”

Aksini söyleyelim biz bu sefer... Hani aksiyle, meseleyi bir de tersi ihtimali düşünerek ortaya koyalım sevgili kardeşlerim:

“—Gönül yıkmak nedir?..” Buyurun, cevabını vereyim:

“—Gönül yıkmak da Kâbe’yi yıkmak gibi korkunç bir şeydir...

Gönül yıkmak da Kâbe’yi yıkmak gibidir.”

O halde içinizde kin vardır. Yâni, ister namaz kılsın, ister kılmasın. Hani kusurlu müslüman oluyor, eksikli oluyor ama elini kalbine koyuyor:

“—*El-hamdü lillâh, müslümanım!*” diyor.

Açık hanımları görüyordum ben İstanbul’da, gülerek şey yapıyorum. Açık, mini etekli bilmem ne... Otobüse binecek, tutuyor otobüsün kapısını, “Bi’smi’llâhi’r-rahmâni’r-rahîm” diyor. E biliyor.

“—Mâdem böyle Allah’ı biliyorsun, besmele çekiyorsun be kadın, başını da örtsene!.. Bu mini etek filan ne oluyor? Allah’ın emrine uysana...” diyorum içimden ama, bir taraftan da şöyle bakalım ki, mü’min, besmelesiz iş yapmıyor.

Açık da olsa, belli olmuyor. Yâni, belki böyle, hani dinleyicilerimizin içinde Almanya’dayım diye, biraz kültürümüzden uzak kalmış, belki dini vazifelerini ihmâl edenler varsa, tabii bu ihmâli hoş görmüyoruz, ikaz ediyoruz, bunları bırakın diye tavsiye ediyoruz. Çünkü, dünya fanidir ve ahiret bâkîdir, ahirete hazırlanmak lâzım!..

Ama görüyorsunuz ki sevgili dinleyiciler, aziz kardeşlerim... Yâni hiç biriniz ben tahmin etmiyorum ki, eline kazmayı alıp Kâbe’ye vurmak ister... Hiç biriniz Kur’an-ı Kerim’in yere konulmasına bile râzı olmaz. Yerde bir ayet olsa, onu öpüp başına koyar, başımıza koyarız. Böyle bir hürmet vardır bizim milletimizde, böyle bir sevgi vardır dînî konulara...

Kâbe'yi hiç yıkmayız da, kazma kürek Kâbe'ye saldırmayız da, niye birbirimizin kalbini kırarız?.. Buyurun bakalım, bu sorunun cevabını verin!..

Bu sorunun cevabı verilmez ama bir şey yapılır, ne yapılır:

“—Bundan sonra tevbe yâ Rabbi, kimsenin kalbini kırmayacağım, gönül yapmaya çalışacağım, böylece kulların gönlünü yaparak, senin rızanı kazanmaya çalışacağım yâ Rabbi!” denilir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, sizleri ve bizleri sevdiği işleri yapmağa muvaffak eylesin... Eğer bizim üzerimizde, sizin üzerinizde Allah'ın sevmediği haller varsa, sıfatlar varsa, durumlar varsa, onlardan Allah cümlemizi kurtarsın... Sevdiği haller ile hallendirsin... Sevdiği sıfatlarla sıfatlandırın... Sevdiği güzel amelleri işlemeye muvaffak eylesin... Sevdiği yollarda yürütsün... Sevdiği kullarla dost eylesin... Sevdiği kul eylesin... Sevdiği, râzı olduğu bir kul olarak huzuruna varmayı, cennetiyle, cemâliyle müşerref olmayı nasîb eylesin... Âmîn...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

13. 01. 1995 - AKRA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
Kürsü